

Henkilökuvassa Kaisa Berry

Betoni-lehden henkilögalleriassa on haastateltavana ympäristötaiteilija, arkkitehti **Kaisa Berry** (s. 1974 Helsingissä)

Haastattelijana ja toimittajana:
Sirkka Saarinen

Luonto, kauneus ja taide ovat Helsingin Käpylässä varttuneelle Kaisa Berrylle olleet lapsuudesta lähtien innostuksen ja inspiraation lähde.

"80-luvulla Helsingin kaupungin taidemu-seossa Meilahdessa näkemäni taiteilija *Outi Heiskasen* ulkona olleet teokset herättivät minussa halun tehdä jotain sellaista myös itse", Kaisa muistelee.

Monialainen opintopolku

Kaisan kiinnostus ympäristöön ja taiteeseen vei hänet ensin taidelukioon ja sen jälkeen hyvin monialaiseen koulutukseen: "Teknillisessä korkeakoulussa opiskelin arkkitehtuuria ja maisema-arkkitehtuuria, Taideteollisessa korkeakoulussa lavastustaidetta. Viime keväänä täydensin vielä ammattitaitoani suorittamalla Taideyliopistossa julkisen taiteen syventävän erikoistumisen."

Arkkitehtiopintojen alkuvaiheessa Kaisa kertoo huomanneensa, että hän kaipaa enemmän mielikuvittelua, vapaamman luovuuden polkua. Sitä hän lähti hakemaan Taikin lavastustaiteen opinnoista.

Varsinaisen lavastajan työn sijasta Kaisa kertoo kuitenkin tajunneensa, että hän haluaa tehdä rakennettuun ympäristöön liittyviä projekteja: ympäristötaidetta, taideohjelmia ja maisemasuunnittelua: "Taikin opinnoista sainkin sitä draaman ja tilatarinallisen ajattelun oppia, jota käytän asuinalueiden tarinoiden visualisointiin ja rakentamiseen."

Kaisa on arkkitehti ja näytetöidensä perusteella hän on saanut jäsenyyden myös maisema-arkkitehtiliitossa. Hän on myös

kuvanveistäjäliiton jäsen. Monialaista koulutus- ja työuraansa kerratessaan hän toteaa työn olevan hänelle myös elämäntapa, johon harrastukset, kuten maalaaminen, piirtäminen, puutarhanhoito ja luonnossa liikkuminen liikkuvat ilman rajapintoja."

Hän kertoo nuorempana joskus harmittelleensa, ettei mahdu mihinkään lokeroon: "Kunnes huomasin, että on vahvuutta olla oma itseni."

Vahva palo voitti ujuden

Tuntumaa 'oikeisiin' töihin Kaisa sai opiskeluaikana, kun hän pääsi mukaan projekteihin, jotka toteutettiin myös käytännössä. Kaksi kesää Turun kaupunkisuunnitteluvirastossa harjoittelijana tarkoittivat jo työtä, jossa pääsi suunnittelemaan varsin itsenäisesti. Ensimmäinen työpaikka arkkitehdiksi valmistumisen jälkeen oli Maisema-arkkitehti-toimisto Studio-Terra.

Hyvä esimerkki ympäristörakentamisprojektien kestosta on viime vuonna valmistunut Kauniaisten keskusta-alue, jota Kaisa oli jo Studio-Terrassa konseptioimassa: "Kymmenen vuotta myöhemmin pääsin sitten toteuttamaan sitä, tuolloin Berry Creativessa."

Taiteellisen työn rinnalla Kaisa myös luennoi ja opettaa Aalto yliopiston taiteen ja suunnittelun korkeakoulussa. Opettamisen hän sanoo olevan rakas harrastus, jonka suola on vuoropuhelu itseä nuorempien, tulevien kollegoiden kanssa.

"Opiskelijat kysyvät usein, miten saada töitään esille. Vastaukseni on aktiivisuus.

Itse olin nuorena aika ujo. Vahva palo siihen mitä haluan tehdä, voitti kuitenkin arkuuden. Vaikka töitä ei sinänsä ollut olemassa, keksin taideprojekteja itse ja tarjosin niitä erilaisiin tapahtumiin ja taidefestivaaleille. Toteutuneiden hankkeiden myötä, tilanne kääntyiikin sellaiseksi, että minua kysyttiin hankkeisiin mukaan", Kaisa kannustaa.

Kaisa on tehnyt ja tekee suunnittelu- ja taidehankkeita lomittain ja rinnakkain. Kaisan ensimmäinen julkinen taideteos oli Helsingin Arabianrantaan Posliinikadun asuinkerrostaloon graafisella betonilla toteutettu sisäänkäyntien sarja, kasveista inspiraation saanut Herbaario-teos.

Työtä yksin ja erityisesti yhdessä

Kaisa tekee töitä sekä yksin että yhdessä: "Minulla on nyt yksivuotinen taiteilija-apuraha ja teen omia projektejani kotiateljeettilassa. Tänä vuonna alkanut tiivis yhteistyö Maisema-arkkitehtuuritoimisto Maanlumon kanssa on puolestaan yhdessä tekemistä. Isoissa projekteissa olen usein laatimassa konseptia ja tarinaa, jonka toteuttamisesta sitten vastuuhenkilönä huolehdin."

Kaisa korostaa, että työssä sekä omien taidehankkeiden, alueellisten suunnitelmien että muiden hankkeiden parissa tarvitaan luovuutta, mutta vähintään yhtä paljon tai jopa enemmän yhteistyökykyä, neuvottelutaitoja ja kykyä kuulla muita osapuolia.

"Projektit ovat usein pitkiä ja hyvä lopputulos edellyttää sinnikästä, sellaista hiljaista-kin, puurtamista. Sitä, että jaksaa vielä usean

1 "Teoksissani yhdistyvät muotoilu sekä luova ja kestävä suunnittelu maisema-arkkitehtuuriin ja taiteeseen", ympäristötaiteilija ja arkkitehti Kaisa Berry kertoo. Monialaisesti eri materiaalien ja mittakaavojen kanssa työskentelevän Kaisan erityisosaamista ovat alueellisten kokonaistarinoiden laadinta, kokemukselliset tilat ja julkinen taide.

vuoden päästä palata jo aiemmin tehtyjen suunnitelmien ääreen ja tarkastella niitä. Minulle tärkeät ja minua kiinnostavat asiat tapahtuvat usein rajapinnoilla ja reunoilla. Uutta etsiessäni tunnen toisinaan epävarmuutta", hän pohtii.

Kaisa toivookin entistä monialaisempaa yhdessä tekemisen ja vuoropuhelun kulttuuria: "Uskon, että monialaisella yhteistyöllä voidaan tulevaisuudessa aikaansaada luonnonvaroja ja energiaa säästäviä resurssiivisaita ja oivaltavia tiloja, alueita ja kaupunginosia. Suomeen on viimeisten kymmenen vuoden aikana syntynyt paljon uusia taidekaupunginosia. Samalla olen itse havainnut, että taiteen mukaan tuominen aluesuunnitteluun ei välttämättä aina takaa hyvää, kiinnostavampaa tai kestäväää ympäristöä. Mielestäni taide- ja arkkitehtisuunnittelu sekä maisema-arkkitehtisuunnittelu ovat Suomessa yhä monin paikoin erillään toisistaan eivätkä aina tue toistaan.

Ilmastonmuutoksen edetessä meidän on syytä kyetä nykyistä monialaisempaan ja resurssreja säästävämpään luovuuteen."

Hän korostaa, että mitä aikaisemmassa vaiheessa pääsee hankkeeseen mukaan, sitä enemmän siihen pääsee luonnollisesti myös vaikuttamaan.

Uudisalueille juuret tarinoilla

Kaisa on ollut mukana monissa hankkeissa, joissa rakennetaan uutta uudelle alueelle.

"Juurtuakseen uusille alueille ihmiset tarvitsevat tarinoita, kokemuksia ja kohtaamisia. Ne voivat olla kauniita julkisivuja, inspiroivia tiloja rakennusten välissä, koti- ja koulupolkuja, muotoilua ja taidetta, tunnetta siitä, että paikat ja alueet ovat heitä varten", hän kuvailee.

"Lähiympäristön laatu vaikuttaa ihmisten viihtyvyyteen asuinalueillaan. Taide voi tuoda mielikuvittelua kaupunkitilaan, kertoa tarinoita ja luoda uutta tulevaisuuden ympäristöä. Julkinen taide voi myös nivoutua osaksi muun muassa hulevesiratkaisujen, viherkattojen ja seinien tai vaikka tulvavallien suunnittelua."

Taiteen prosenttiperiaate pitää olla lisä, ei muilta pois

Kaisa selvitti osana julkisen taiteen erikoistumisopintojaan prosenttiperiaatteen toteutumista eri alueille Helsingissä. Nyt hänet on valittu yhdeksi kolmesta ehdokkaasta Jyvä-

kylän kaupungin joka toinen vuosi jakaman valtakunnallisen prosenttikulttuuripalkinnon saajaksi vuonna 2021. Joulukuussa julkistettava palkinto jaetaan tekijälle tai taholle, joka on merkittävästi edistänyt prosenttikulttuurin toteutumista ja tunnettuutta Suomessa.

Prosenttiperiaate on nostanut taiteen roolia rakennushankkeissa. Sillä on ollut iso vaikutus myös monissa Kaisan töissä. Esimerkiksi Vuoden 2016 Ympäristörakennepalkinnonkin saanutta Hiljentyneen pihaa ei olisi ilman prosenttiperiaatetta sellaisena pystytty toteuttamaan.

"Prosenttiperiaatteen myötä uusille rakennetuville alueille kantakaupungissa tai sen liepeillä taidehankkeita toteutetaan runsaasti, jopa yltäkylläisesti", Kaisa kertoo.

"Haluaisin, että tulevaisuudessa taidetta ja luovuuden eri muotoja toteutettaisiin alueellisesti nykyistä tasa-arvoisemmin myös matalamman hintatason lähiöihin. Alueille, joiden neliöhintoihin ei prosenttiperiaatetta nykyisellään saada mukaan. Taiteella voisi olla suuri arvo myös niin kutsutuilla taantuvilla alueilla, kuten muuttotappiokunnissa ja kaupungeissa. Toivon myös mittakaavaltaan laajempia ja monialaista yhteistyötä edellyttäviä taidehankkeita", hän toteaa.

"On erittäin tärkeää pitää huolta siitä, että prosenttiperiaatteen toteutuminen ei tarkoita, että taiteen osuus vähennetään muista suun-

2 Kaisa testaa omalla pihallaan, miten facebookin kierrätysryhmästä löytyneet vanhat, isot betonilaatat ja erilaiset työmaiden ylijäämämateriaalit kestävät pihakäytössä.

nittelubudjeteista. Taiteella ei voi eikä saa paikata muun suunnittelun kiirettä tai haasteita”, Kaisa korostaa.

Ilon kautta, myös betonista

Kaisa toivoo teostensa ja töidensä tuovan oivalluksia, iloa ja lohtua arjen keskelle ja arjen ympäristöihin.

”Ensin tulee idea, sitten siihen soveltuva materiaalivalikoima. Kokemus ohjaa materiaaliin joka taipuu parhaiten kuhunkin ideaan”, hän toteaa työskentelystä eri materiaalien kanssa ja poimii töistään muutaman esimerkin, joissa juuri betonilla on tärkeä merkitys ja luonteva käyttötapa.

”Herbaario -teoksessa käytettiin graafista betonia. Hiljentymisen pihassa, sekin Arabianrannassa, oli puolestaan valubetonia, joka mahdollisti haluamamme muotokielen. Materiaalina valubetoni sopi kauniisti paikan merenpohjateemaan. Se tuo myös valoisuutta kapeahkolle asuinkeuhkalojen yhteispihalle.”

Vantaan Kivistön Kide-teos on Kaisalle tärkeä ja läheinen työ. Siinä arkkitehtuuri ja taide yhdistyvät ilman rajoja. Kuitusementtilevyillä toteutettu Kide ulottuu pihan porttikäytävästä parvekkeisiin ja kattokulmiin. Se tuo tiivistyvään kaupunginosaan abstraktion luonnosta.

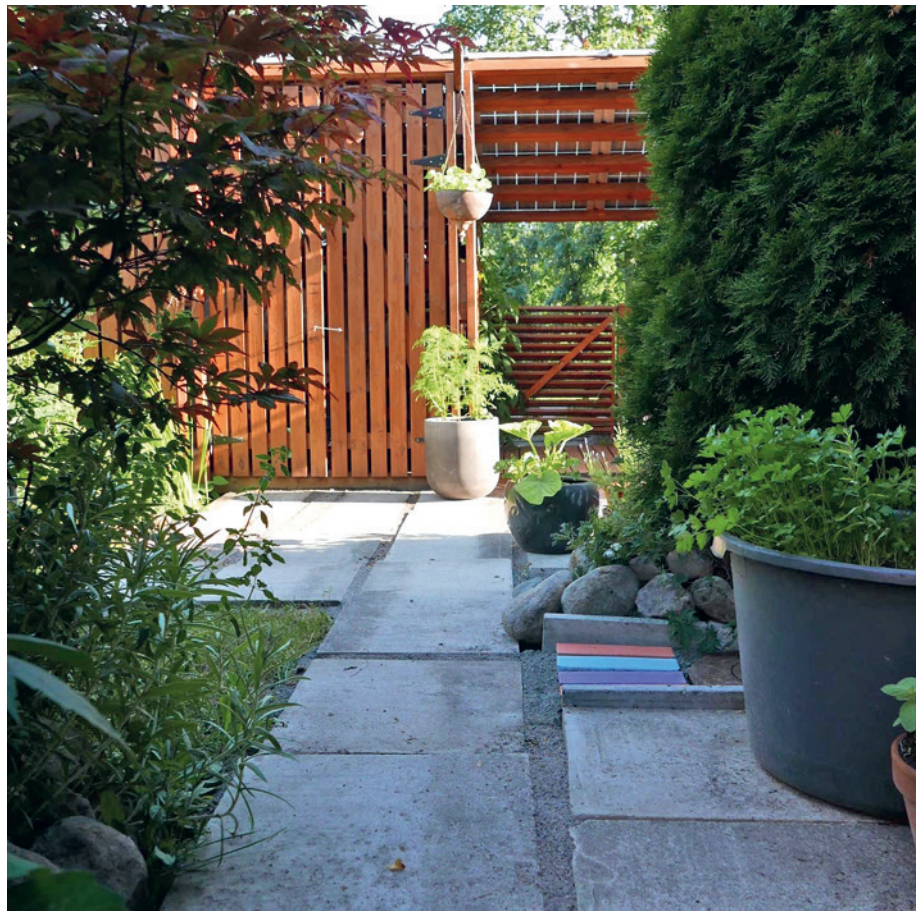
Jyväskylässä syksyllä valmistuneen Keljonkankaan koulun pihan taideaukiolla on puolestaan hienot oleskelubetonimuurit.

Kierrättäenkin

”Kierrätysmateriaalipankkia odotellessa”, Kaisa toteaa kysymykseen kestävästä rakentamisesta kierrätystavoitteista. Myös ympäristötaiteessa ja ympäristörakentamisessa pitää hänen mukaansa pystyä entistä paremmin käyttämään kierrätysmateriaaleja neitseellisten materiaalien sijasta.

Rakkaan puutarhanhoitoharrastuksensa myötä Kaisalla on kierrätyskivituskokeilu omalla pihallaan: ”Löysin netin kierrätysryhmästä isoja betonilaattoja. Olen myös saanut omilta työmailtamme ylijäämämateriaaleja, esimerkiksi Hiljentymisen pihalta. Niitä ja myös värikkäitä julkisivutiiliä olen asentanut pihallemme. Kokeilen käytännössä miten ne kestävät käyttöä.”

”Tuore esimerkki kierrätysmateriaalien käytöstä on tältä syksyltä Myyrmäen katu-

taidetriennaali Vantaalla. Teimme sinne Maanlumon kanssa puhtaasti väliaikaisen aukiosuunnitelman kierrätysmateriaaleista. Lähtökohtana oli, että kaikki materiaalit olivat tuunattuja, maalitkin olivat ylijäämämaaleja.”

Taidepuisto Helsinkiin?

”Kokonaisvaltainen taidepuisto Helsinkiin”, Kaisa vastaa tulevaisuudenunelma-kysymykseen. ”Puisto, jossa arkkitehti-, maisema- ja taidesuunnittelut eivät ole erillään vaan luovat kokonaisuuden, jossa ne eivät erotu toisistaan”, hän kuvailee.

Eri suunnittelualojen yhdistyminen ei ole toki vain unelmaa, monissa töissä se jo myös yhdistyy. Kaisan työpöydällä on nyt esimerkiksi Kruunuvuorenrantaan tuleva Pegasoksenaukio. Siinä maisema-arkkitehtuuri, valotaide ja kuvallinen taideaihe nivoutuvat yhteen.

”Kruunuvuorenrannan maailman olen sisäistänyt suunnitelmiin viettämällä siellä paljon aikaa, piirtämällä ja maalaamalla, etsimällä värejä”, Kaisa kuvaa luomisprosessia.

Toinen Kaisan työpöydällä nyt oleva työ on mielenkiintoinen Keski-Suomessa sijaitseva yksityismetsäpöytä, järven rantaan tuleva meditointi-oleskelupaikka. Hankkeessa pohditaan metsän arvoa muuten kuin talouskäytössä.

Tiivistä arkea neljän nuoren kanssa

Kaisan vapaa-aika, tai jo aikaisemmin toteama elämäntapa, tarkoittaa tiivistä arkea Helsingin Viikissä neljän kasvavan nuoren ja koiran kanssa.

”Piirrän ja maalaan, hoidan puutarhaa, vietän paljon aikaa luonnossa. Kesällä olemme Perämeren rannalla Simossa, perheeni kesäpaikassa. Teemme Lapin matkoja, marjastamme hillasoilla.”

”En ole luontoromantikko. Viihdyn ja inspiroidun erinomaisesti myös kaupungissa”, Kaisa tarkentaa.

”70-luvun lapsena arvostan kovasti sen ajan rakennusperintöä ja betonibrutalismia. Olenkin huolissani 70-luvun rakennuskannan puolesta. Siitä on pidettävä huolta korjaamalla, ei purkamalla.”

Inspiraation lähde Kaisalle ovat myös vanhat 60- ja 70-luvun arkkitehtuuri- ja taidejulkaisut, joita hän on arkkitehtisukulaisilta perinyt.

”Suvussani on monessa sukupolvessa oltu tekemisissä rakentamisen kanssa. Sitä kautta myös rakennusala ja arkkitehtuuri tulivat minulle tutuksi jo lapsena. En tosin silloin ajatellut, että oma työni olisi näin kiinteästi yhteydessä rakentamiseen. Mutta näin siinä vain kävi”, Kaisa hymyilee.